

## Valikaine „Karjääriõpetus“

### 1. Üldalused

#### 1.1. Karjääriõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Karjääriõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatset enesehinnangut karjääriplaanide tegemiseks;
- 2) arendab oma suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;
- 3) arendab oskust endale eesmäärke seada;
- 4) kujundab valmisolekut elukestvaks õppimiseks;
- 5) tutvub erinevate elukutsetega, õppides tundma koolitusvõimalusi.

#### 1.2. Õppeaine kirjeldus

Karjääriõpetuses käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilastes valmisolekut tööjoturule sisenemiseks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, erinevate elurollide täitmiseks ja elukestvaks õppeks. Karjääriõpetus viib oskused ja huvid kokku töö- ja õppimisvõimalustega. Karjääriõpetus keskendub õpilase isiksuse omaduste teadvustamisele ning esmaste karjäärivalikutega seostamisele. Õpilased õpivad hindama elukestva õppe tähtsust: saavad teavet erinevatest edasiõppimisvõimalustest ja oskavad seda kasutada oma plaanide elluviimisel.

Õpilastele tagatakse karjäärispetsialisti personaalne tugi, erapooletu ja usalduslik nõu vastavalt õpilase vajadustele.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse üldpädevustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) toetatakse õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 3) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 4) laiendatakse õpikeskkonda: ettevõtted, järgmise taseme õppeasutused, arvutiklass jne;
- 5) võimaldatakse saada ülevaade erinevatest töövaldkondadest ja -keskkondadest;
- 6) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine jms;
- 7) luuakse tingimused teadlikke karjäärivalikuid soodustavate hoiakute kujunemiseks.

Karjääriõpetus koosneb 35 tunnisest kursusest.

#### 1.3. Üldpädevuste kujundamine

Karjääriõpetuses õpitakse tundma iseennast, õppimisvõimalusi ja töömaailma ning planeerimist ja otsustamist. Kujuneb oskus kasutada karjääriinfo materjale.

<b>Kultuuri- ja väärtuspädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ hinnata inimsuhteid ja tegevusi;</li> <li>➤ tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga;</li> <li>➤ hinnata ühiskondlikke väärtusi ja selle mitmekesisust;</li> <li>➤ teadvustada oma väärtushinnanguid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ külalisesinejad</li> <li>○ asutuste külastamine, õppekäigud</li> <li>○ ametitega tutvumine</li> <li>○ projektipäevad</li> <li>○ töötoad</li> </ul>

<b>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ ennast teostada;</li> <li>➤ austada erinevate töökeskkondade reegleid;</li> <li>➤ teha koostööd erinevates situatsioonides;</li> <li>➤ arvestada suhtlemisel teiste inimeste väärtushinnangute erinevusi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ rollimängud</li> <li>○ õppekäigud</li> <li>○ töötoad</li> <li>○ rühmatöö</li> </ul>
<b>Enesemääratluspädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi;</li> <li>➤ käituda ohutult ja analüüsida käitumist;</li> <li>➤ lahendada suhtlemisprobleeme</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ rollimängud</li> <li>○ situatsioonide läbimängimine</li> <li>○ testimine</li> </ul>
<b>Õpipädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ hankida karjäärivalikuteks vajaminevat teavet;</li> <li>➤ analüüsida oma teadmisi ja oskusi ning edasise õppimise vajadusi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ info otsimine internetist</li> <li>○ testide täitmine, analüüsimine</li> </ul>
<b>Suhtluspädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ ennast selgelt ja viisakalt väljendada, arvestades ja mõistes suhtluspartnereid;</li> <li>➤ ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada;</li> <li>➤ väärtustada kokkuleppelist suhtlemisviisi</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ rühmatöö</li> <li>○ rollimängud</li> <li>○ asutuste külastamine</li> <li>○ esitlused</li> </ul>
<b>Matemaatika-, loodusteaduste, tehnoloogiaalane ja digipädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ kasutada matemaatilisi sümboleid, loodusteaduslike mudeleid ja mõõtmisvahendeid;</li> <li>➤ mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ erinevate ametitega tutvumine</li> <li>○ teadmised ametitega seonduvast ohutustehnikast</li> <li>○ kursisolek tehnoloogia arenguga</li> </ul>
<b>Ettevõtlikkuspädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ koostada plaane ja neid ellu viia;</li> <li>➤ näha probleeme ja aidata kaasa nende lahendamisele;</li> <li>➤ korraldada ühistegevusi, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest;</li> <li>➤ võtta arukaid riske</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ planeerimine</li> <li>○ ürituste organiseerimine</li> <li>○ vastutuse õppimine</li> <li>○ esitlused</li> <li>○ rühmatöö</li> </ul>
<b>Digipädevus</b>	
<p>Suutlikkus</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust;</li> <li>➤ kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ info otsimine internetist</li> <li>○ digitaalsete suhtluskeskkondade kasutamine</li> <li>○ kirjalik suhtlemine</li> <li>○ privaatsusnõuete täitmine</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades;</li> <li>➤ osata kaitsta digikeskkonnas oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti;</li> <li>➤ järgida digikeskkonnas morali- ja väärtuspõhimõtteid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ karjääriabi kasutamine: CV, kaas- ja motivatsioonikirja jmt näidised</li> <li>○ töövarjupäevast kokkuvõtte tegemine ja esitluse koostamine</li> <li>○ esitluse piltide ja video lisamine</li> </ul>
---	--

#### 1.4. Õppeaine lõimimine teiste ainevaldkondadega

Aine	Karjääriõpetus
Ainevaldkond	
Eesti keel ja kirjandus	Lauseehitus Kirjaliku avalduse ja CV vormistamine
Võõrkeeled	Laensõnad, mõisted Õppimisvõimalused välisriikides
Matemaatika	Koolituskulud, -tasud, tasuline õpe Palk, töötasu
Loodusained: • Geograafia • Loodusõpetus • Bioloogia • Füüsika • Keemia	Õppimisvõimalused välisriikides Töötamine välisriigis Erinevad ametid, töökohad, asutused
Sotsiaalsained: • Inimeseõpetus • Ühiskonnaõpetus • Ajalugu	Maailmapildi kujundamine Kuulumine organisatsioonidesse, parteidesse Inimestevahelised suhted Meediatekstid, kuulutused, reklaam mõjutusvahendina Erinevad ametid
Kunstiained: • Kunst • Muusika	Reklaamide koostamine Erinevad ametid
Tehnoloogia: • Tööõpetus • Käsitöö- ja kodundus • Tehnoloogiaõpetus	Toote kasutusjuhend Erinevad ametid Ohutustehnika
Kehaline kasvatus	Sportlase töö Erinevad ametid
Informaatika	Interneti kui infoallika olulisus, teabe kriitiline hindamine Korrektse kirjakeel e-posti saatmisel ja suhtlusvõrgustikes Erinevad ametid

#### 1.5. Hindamine

Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust. Vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele tema hoiakute ja väärtuste kohta tagasisidet. Eneseanalüüsi oskuste kujundamiseks on õpilane hindamises aktiivne partner. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangutega arvestatud või mitteamvestatud.

## **2. Ainekava**

### **2.1. Õpitulemused ja õppesisu III kooliastmes**

#### **1) Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel**

##### **Õpitulemused**

Õpilane:

- 1) analüüsib enda isiksust;
- 2) eristab oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid erinevatel kutsealadel töötamise eeldustega;
- 3) kasutab eneseanalüüsi tulemusi karjääri planeerimisel.

##### **Õppesisu**

Isiksuseomadused: temperament ja iseloom.

Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, emotsioonid.

Isiksuseomadused: võimed, huvid ja üldised ehk ülekantavad kompetentsid ja kutsepetsiifilised kompetentsid.

Minapilt ja enesehinnang.

#### **2) Õppimisvõimaluste ja töömaailma tundmine ning selle tähtsus karjääriplaneerimisel**

##### **Õpitulemused**

Õpilane:

- 1) teab tööturu üldist olukorda, prognoose ja vajadusi, erinevaid ettevõtluse vorme;
- 2) teab kutseid ja ametid ning kohalikke majandustegevuse valdkondi;
- 3) oskab leida infot tööturu kohta;
- 4) teadvustab ennast tulevase töötajana;
- 5) teab haridustee jätkamise võimalusi, oskab näha hariduse ja tööturu vahelisi seoseid.

##### **Õppesisu**

Muutuv tööturg: tööturu hetkeolukord, trendid, arengusuunad, prognoosid, tööandjate ootused, töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus ja pakkumine, konkurents, elukestev õpe, töömotivatsioon.

Majandustegevusalad, kutsed, ametid, kutsestandardid: elukutsete ja ametite liigitamine. Soorollid ja müüdid.

Haridustee: erialad, haridussüsteem, formaalne ja mitteformaalne haridus, hariduse ja tööturu vahelised seosed.

#### **3) Planeerimine ja otsustamine**

##### **Õpitulemused**

Õpilane:

- 1) teab karjääriplaneerimise põhimõtteid ja arvestab nendega karjäärivalikute tegemisel;
- 2) suudab otsustada ja teadlikult arvestada otsuseid mõjutavate teguritega;
- 3) kasutab vajadusel karjääriteenuseid (karjäärinõustamine, -info vahendamine, karjääriõpe);
- 4) teadvustab erinevate elurollide ja -stiilide seoseid tööga;
- 5) omab teadmisi ja oskusi isikliku karjääriplaani koostamiseks;
- 6) saab aru oma vastutusest karjääri planeerimisel.

##### **Õppesisu**

Karjääriplaneerimine kui elukestev protsess: otsustamine ja seda mõjutavad tegurid, otsustamisraskused, karjääriinfo allikad, infootsimine, alternatiivid, sundvalikud, muutustega toimetulek, karjääriinfo, karjäärinõustamine.

Isikliku karjääriplaani koostamine: elukestev õpe, karjäär, karjääriplaneerimine, karjääriplaani koostamine, edu, elurollid, elulaad, õpimotivatsioon, omavastutus, kandideerimisdokumendid.